

Kohtuasi C-625/23**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

12. oktoober 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

17. juuli 2023

Kassaator:

Società agricola Circe di OL società semplice (tsiviilõiguslik äriühing – põllumajandusettevõtte)

Vastustajad:

ST, enda nimel ja ühe osanikuga äriühingu Agricola Case Rosse di ST omanikuna

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (Itaalia makseasutus, AGEA)

Põhikohtuasja ese

Põllumajandusettevõtte Circe esitatud kassatsioonkaebus Corte di Cassazionele (kassatsioonikohus) kohtuotsuse peale, millega Corte d'appello di Roma (Rooma apellatsioonikohus) jättis muutmata ÜPP (ühise põllumajanduspoliitika) raames makstavate toetuste andmise ühe osanikuga äriühingule Agricola Case Rosse di ST, mis määrati esialgu ettevõttele Circe määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teises lõigus sisalduva mõiste „jagunemine“ laia tõlgendamise alusel.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Eelotsusetaotluse ese on eelkõige määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõikes 3 ja määruse nr 795/2004 artiklis 15 kasutatud mõiste „jagunemine“ laia tõlgendamise lubatavus, nii et see tõlgendus hõlmaks lisaks konkreetsele mõistele

„jagunemine“ äriühinguõiguse tähenduses ka mis tahes õiguslikult siduvat lepingulist kokkulepet, millega algselt ühe ettevõtte poolt haritav põllumajandusmaa antakse üle kahele eri põllumajandustootjale.

Teiseks puudutab eelotsusetaotlus küsimust, kas juhul, kui mõiste „jagunemine“ kohaldamisala peaks piirduma konkreetse äriühinguõiguse mõistega, omistatakse Euroopa Liidu õiguse kohaselt ÜPP toetusõiguste lõpliku „jaotamise“ seisukohast tähtsust ka muudele juriidilistele faktidele, mille tulemusena algselt haritava maa pindala väheneb, ja ajale, millal vähenemine toimub.

ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas määruse (EÜ) nr 1782/2003 artikli 33 lõikes 3 ja määruse (EÜ) nr 795/2004 artiklis 15 sisalduvat mõistet „jagunemine“ tuleb mõista nii, et see viitab äriühinguõiguse mõistele ja eeldab seega äriühingu muutmist, mille tagajärjel jaguneb ühe äriühingu algne vara ja kogu haritav maa kaheks eraldiseisvaks varaks, mis kuuluvad erinevatele juriidilistele isikutele, või võib seda tõlgendada laialt ja seega kohaldada mis tahes õiguslikult siduva kokkuleppe suhtes, mille lõpptulemuseks on esialgse „põllumajandustootjast“ äriühingu algse vara ja kogu haritava maa määramine kahele eri isikule, sealhulgas osade üleandmise ja maa müügitehingute kaudu?

2. Kas määruse nr 1782/2003 sätete kogumi (artiklid 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43 ja 44) õigel tõlgendamisel omab ÜPP toetusõiguste lõpliku jaotamise puhul ühtse otsemaksete kava esimesel kohaldamisel tähtsust 2002. aastal läbi viidud haritava maa ja toetuskõlblike hektarite vähendamine pärast „põllumajandustootja“ poolt taotluse esitamist ja toetusõiguste esialgset jaotamist, kui see toimus asjaomase maa ühe osa müügitehingu tagajärjel veel 2002. aasta jooksul ja sellise vähendamise võib automaatselt teha ka toetuste lõpliku jaotamise ajal?

Liidu õigus

Nõukogu 29. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001, eriti artikli 33 lõige 3, ning artiklid 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 ja 46

Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 795/2004, millega kehtestatakse nõukogu määramises (EÜ) nr 1782/2003 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja

teatavad toetuskavad talupidajate jaoks) sätestatud ühtse otsemaksete kava üksikasjalikud rakenduseeskirjad, eriti artikkel 15

Asjaolude ja menetluse kokkuvõte

- 1 Enne punktis 2 kirjeldatud õiguslikult siduvaid kokkuleppeid esitas põllumajandusettevõtte Circe (edaspidi „Circe“), mille osanikud olid kaks venda OL ja ST, taotluse ÜPP toetusõiguste saamiseks, mille tulemusena määrati ettevõttele tema haritava maa pindala alusel esialgu 130 ÜPP toetusõigust.
- 2 Pärast seda esialgset määramist sõlmis põllumajandustootja Circe mitu omavahel seotud õiguslikult siduvat kokkulepet. Täpsemalt müüsid ST ja tema abikaasa TZ 1. augusti 2022. aasta tehinguakti alusel 50% Circe osakapitalist OLile ja tema abikaasa MU-le ning sellest tulenevalt võttis Circe endale nimeks põllumajandusettevõtte Circe di OL. Lisaks müüs MU 1. augusti 2002. aasta tehinguakti alusel ST-le mõned tema omandis olevad maatükid Sezze omavalitsusüksuses ja müügi tulemusena kaotas Circe osa maast, mille pindala alusel oli algselt määratud haritava maa eest 130 ÜPP toetusõigust.
- 3 Tulenevalt nendest õiguslikult siduvatest kokkulepetest määrati Circele esialgu määratud 130 ÜPP toetusõiguse asemel lõplikult vaid 71 ÜPP toetusõigust.
- 4 Circe esitas 5. juunil 2006 Tribunale di Romale (Rooma esimese astme kohus) AGEA, ST ja üksikettevõtja Agricola Case Rosse di ST (edaspidi „Case Rosse“) vastu hagiavalduse nõudega tuvastada tema õigus saada 130 ÜPP toetusõigust, mis talle olid algselt määratud. Tribunale di Roma (Rooma esimese astme kohus) jättis 27. juuni 2011. aasta kohtuotsusega Circe hagi rahuldamata.
- 5 Seejärel tegi Corte d'appello di Roma (Rooma apellatsioonikohus) teise astme kohtuna selles asjas 21. aprillil 2017 otsuse nr 2632/2017. Apellatsioonikohus määras Case Rossele proportsionaalselt teatavad ÜPP toetusõigused, mis olid esialgu määratud Circele, põhjendusega, et eespool nimetatud Sezze omavalitsusüksuses asuvaid maatükke ei harinud alates 2002. aasta septembrist enam Circe, vaid ST ja Case Rosse. Apellatsioonikohus tugines oma otsuses määruse nr 1782/2003 artikli 33 viimase lõike ja selles kasutatud mõiste „jagunemine“ eriti laiale tõlgendusele, leides, et see mõiste hõlmab kõiki juhtumeid, mille puhul üks põllumajandustootja võtab teise ettevõtte üle, kuna ÜPP toetused peaksid olema seotud haritava maa pindalaga.
- 6 Circe esitas Corte d'appello di Roma (Rooma apellatsioonikohus) nimetatud otsuse peale kassatsioonkaebuse nr 18175/2017.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 7 Circe järeldab oma kassatsioonkaebuses eelkõige, et on rikutud määruse nr 795/2004 artiklit 15 ning määruse nr 1782/2003 artikli 2 punkti a

ja artikleid 33, 38, 45 ja 46, samuti neid ministri määrusi, millega Itaalia riik võttis vastu Euroopa Liidu õigusaktide üksikasjalikud rakenduseeskirjad.

- 8 Kassaatori arvates on AGEA ühelt poolt ebaseaduslikult määranud ÜPP lõplikud toetusõigused, eeldades Circe jagunemist, kuigi seda ei olnud dokumenteeritud ega tegelikult ka toimunud, kuna tegelikult toimus üksnes äriühingu osade üleandmine.
- 9 ELi õigusaktid määratlevad tegelikult jagunemist ainult selliste juhtumite puhul, kus ühest algsest põllumajandustootjast moodustuvad kaks uut põllumajandustootjat, samas kui maa üleandmine ei oma tähtsust.
- 10 Teisalt leiab hageja, et ÜPP toetusõiguste lõpliku määramise seisukohast ei ole oluline põllumajandusettevõtte haritava maa pindala vähendamine, mis toimus võrdlusperioodi jooksul, st käesoleval juhul ajavahemikul 2000–2002. Sellega seoses märgib Circe, et ÜPP toetusõigused võivad teatud tingimustel olla maast lahus, kuna neid õigusi saab tasu eest üle anda.
- 11 ST ja Case Rosse arvates oli AGEA vastupidi kohustatud, isegi omal algatusel, korrigeerima ÜPP toetusõiguste ajutist määramist tegelikult haritava maa pindala ja toetuskõlblike hektarite alusel.

Eelotsusetaotluse põhistuse lühiülevaade

- 12 Corte di Cassazione (kassatsioonikohus) hinnangul on vaidluse lahendamiseks vaja esiteks tõlgendada määruse nr 795/2004 artiklit 15 ja määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõiget 3, eelkõige seoses põllumajandusettevõtte „jagunemise“ mõistega, ning teiseks määruse nr 1782/2003 artikli 2 punkti a ning artikleid 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 ja 46.
- 13 Määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 ja määruse nr 795/2004 artikli 15 tõlgendamine on asjakohane eelkõige seoses esimese eelotsuse küsimusega.
- 14 Määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teises lõigus on muu hulgas sätestatud, et põllumajandustootjad, kes ettevõtteid pärast jagunemist juhivad, on proportsionaalselt õigus saada toetust ühtse otsemaksete kava alusel samadel tingimustel kui esialgset ettevõtet juhtinud põllumajandustootjal. Määruse nr 795/2004 artikkel 15 näeb eelkõige ette, et määruse nr 1782/2003 artikli 33 lõike 3 teises lõigus tähendab „jagunemine“ ühe põllumajandustootja jagunemist vähemalt kaheks uueks põllumajandustootjaks, kellest vähemalt ühe juhtimist, tulusid ja finantsriske jääb kontrollima vähemalt üks juriidilistest või füüsilistest isikutest, kes algselt juhtisid põllumajandusettevõtet, või ühe põllumajandustootja jagunemist vähemalt üheks uueks eraldi põllumajandustootjaks, kusjuures teise juhtimist, tulusid ja finantsriske jääb kontrollima põllumajandusettevõtet algselt juhtinud põllumajandustootja. Määruse nr 795/2004 samas artiklis 15 on lisatud, et toetusõiguste arv ja väärtus kehtestatakse algse põllumajandusettevõtte üleantud tootmisüksustega seotud võrdlussumma ja hektarite arvu alusel.

- 15 Nende sätete põhjal tuleb selgitada, kas on õige määruse nr 2003/1782 artikli 33 tõlgendus, millest on lähtunud asja sisuliselt lahendanud kohtud ning mis on lai ja vastuolus selle sätte sõnastusega ning mille kohaselt selles kasutatud mõiste „jagunemine“ ei viita ainult konkreetsele äriühinguõiguse mõistele, vaid hõlmab kõiki juhtumeid, kus üks põllumajandustootja võtab teise ettevõtte üle, ja seega on igasugune muutus konkreetse ettevõtte algselt haritava maa pindala osas oluline.
- 16 Corte di Cassazione (kassatsioonikohus) arvates võib mõistet „jagunemine“, mis on äriühinguõiguse tehniline termin ja mida kasutatakse erinevates Euroopa Liidu õigusaktides seoses äriühingutega, tõlgendada laialt, võttes arvesse määruse nr 1782/2003 paindlikkust põllumajandusliku tegevuse õiguslike vormide osas. Selline tõlgendus, mis laiendab oluliselt tehnilist ja õiguslikku tähendust, mida tavaliselt omistatakse jagunemise mõistele, nõuab siiski Euroopa Kohtu kinnitust. Käesoleval juhul ei ole tegemist ei *acte clair*’iga, mis välistab eelotsusetaotluse esitamise kohustuse, kuna siis ei ole kohaldatava sätte tähenduse suhtes põhjendatud kahtlusi, ega *acte éclairé*’ga, mis välistab selle kohustuse, kui Euroopa Liidu kohtud on liidu õigusakte juba tõlgendanud.
- 17 Määruse nr 1782/2003 artikli 2 punkti a ning artiklite 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 ja 46 tõlgendamine on asjakohane seoses teise eelotsuse küsimusega. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tuleb juhul, kui esimesele eelotsuse küsimusele antud vastus piirab mõiste „jagunemine“ kohaldamisala konkreetse äriühinguõiguse mõistega, kindlaks teha, kas põllumajandusettevõttele ÜPP toetusõiguste lõpliku määramise puhul ühtse otsemaksete kava esimesel kohaldamisel omab tähtsust haritava maa pindala vähendamine toetuskõlblike hektarite osas, mis toimus pärast taotluse esitamist ja ÜPP toetusõiguste esialgset määramist, kuid veel 2002. aastal ja enne lõplikku määramist, ja millises ulatuses.
- 18 Corte di Cassazione (kassatsioonikohus) märgib esiteks, et määruse nr 1782/2003 artiklid 34, 43 ja 44 näivad siduvat ÜPP toetusõigusi haritava maa pindalaga, kuna iga toetusõigus on seotud „toetuskõlbliku hektariga“, st ühe hektariga põllumajandusettevõtte mis tahes põllumajandusmaast, välja arvatud metsakultuuride alune või mittepõllumajandusliku kasutusega maa.
- 19 Seejärel rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et käesoleval juhul vähendati algselt haritava maa pindala määruse nr 1782/2003 artiklis 38 määratletud võrdlusperioodil, st ajavahemikul 2000–2002, kuigi pärast seda, kui Circe oli esitanud oma toetustaotluse. Siiski näib see, et võrdlusperioodi jooksul haritava maa pindala vähendamine võiks olla ebaoluline, olevat vastuolus eelkõige määruse nr 1782/2003 artiklitega 23 ja 24. Viimati nimetatud sätetes on sõnaselgelt ette nähtud, et liikmesriigid peavad viima läbi toetustaotluste halduskontrolli, mis hõlmab toetuskõlbliku pindala kontrolli, ning kui leitakse, et põllumajandustootja ei vasta toetuse maksmise tingimustele, toetust vähendatakse või see tühistatakse.
- 20 Lõpuks märgib Corte di Cassazione (kassatsioonikohus), et asjaolu, et teatavatel tingimustel võivad ÜPP toetusõigused olla käibes ja nendega võib kaubelda, ei

tähenda mingil juhul, et nende esialgne määramine ei peaks olema korrektne ega põhinema teatava pindalaga haritava maa kasutusõigusel.

- 21 Seega võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates järeldada, et vastavalt määruse nr 1782/2003 artiklile 36 tuleb toetust anda selle määruse 3. peatükis osutatud toetusõiguste alusel, millele vastab võrdne arv toetuskõlblikke hektareid sama määruse artikli 44 lõike 2 tähenduses.

TÖÖDOKUMENT